

Jan PĚNKAVA, *Španělský rod Verdugo ve službách habsburské dynastie ve dvacátých a třicátých letech 17. století*, České Budějovice 2022 (bakalářská práce, Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích), 65 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

V českých šlechtických archivech je dochována řada fasciklů šlechtické korespondence z doby pobělohorské, jež je zpravidla psána italsky, španělsky či francouzsky, a proto unikala pozornosti staršího bádání před rokem 1989. Je záslužné, pokud se dnes snažíme postupně tyto archivní prameny zpracovávat, i když výsledky vytěžené z této práce často nejsou tak bohaté, jak bychom čekali.

Bakalářská práce Jana Pěnkavy se věnuje činnosti Viléma Verdugo a jeho dědiců v českých zemích, až do roku 1639. Základem jsou dva fascikly korespondence Viléma Verdugo s jeho bratry. Navazuje tak v jistém ohledu na jiné kvalifikační práce k rodu Verdugo vzniklé na univerzitách v Olomouci a Pardubicích.

Musím hned v úvodu konstatovat, že žádná z těchto prací, ani tato, nebere v úvahu téma Verdugy jako vzoru kruté a lhostejné vrchnosti, která poddané utlačovala na základě nesprávné představy, že v dobyté zemi mohou na základě práva meče (*jus gladii*) dělat, co chtějí. Verdugu v tomto ohledu uváděl jako smutný příklad kameralista Schierl von Schierendorf, jenž z Doupova pocházel. Tuto skutečnost uváděl ještě Jiří Mikulec ve své práci o selské otázce v barokních Čechách, ale v dnešním českém bádání se na ní zřejmě zapomnělo. Schierendorf přitom konstatoval – shodně s autorem bakalářské práce –, že Verdugo nechával správu panství Baldasarovi de Cigogna. Tento osobní nezájem byl ovšem také považován za součást přístupu „nové šlechty“ (či spíše „nových vrchností“) k správě snadno získaných panství. Podle Schierlových rukopisů prý Doupov sehrál roli i v soudním sporu s vrchností v roce 1695. Prý se jim podařilo dosáhnout toho, že panovník uznal, že práva poddanských měst, jež měla být dle poddanského patentu z března 1680 propadlá, se opět uznávají.

Autor, jenž vychází z korespondence bratrů činných ve vojenských službách na vzdálených bojištích, se věnuje spíše mezinárodním vztahům. V úvodní pasáži se zešíroka věnuje otázce vztahů „románské šlechty“ k českým zemím v raném novověku. Na to navazuje rozbor osudů Verdugů do smrti Viléma Verdugy v roce 1628. Již zde je využito korespondence. Na to navazuje závěrečná pasáž, jež takřka analisticky sleduje dění let 1629-1639 rok po roce.

V úvodním rozboru literatury bych vedle dílčích studií doporučil souhrnnou studii Josefa Polišenského a Fredericka Snidera o pronikání cizí šlechty do Čech před Bílou horou, jež také (a velmi přesvědčivě) dokládá, že románská šlechta vskutku nebyla v Čechách ničím novým. Dění na bojištích třicetileté války je rekonstruováno přesvědčivě, autor využívá i klasických zahraničních syntéz (Geoffrey Parkera, J. H. Elliota).

V korespondenci z doby po roce 1629 je asi největší událostí spor dvou bratrů, jež autor vykládá jako projev závisti kvůli hraběcímu titulu jednoho z nich. Stejně zajímavé je konstatování, že známý filosof Rodrigo de Arriaga působil jako kaplan Jana Verdugy. Bohužel jinak korespondence nepřináší mnoho poznatků. Autor nicméně na základě sekundární literatury zdařile objasňuje zhoršující se strategickou situaci Španělů ve Španělském Nizozemí. Výklad končí ještě před tím, než přišla rozhodující porážka v bitvě

u Rocroi v roce 1643, ale zase by měl zachytit stejně významnou porážku v námořní bitvě u Downs v roce 1639.

Měl bych jen jednu otázku, zda se Verdugové někdy ve zkoumané korespondenci vyjádřili k svému pohledu na české poddané.

Práce rozhodně splňuje nároky kladené na bakalářskou práci, autor prokázal schopnost samostatně shromažďovat a interpretovat prameny, poznat stav bádání a téma samostatně zpracovat. Navrhuji doporučit bakalářskou práci k obhajobě a hodnotit ji stupněm

výborně.

doc. PhDr. et Dr. Phil. Ivo Cerman, Ph.D.

Ve Vídni 30. 5. 2022